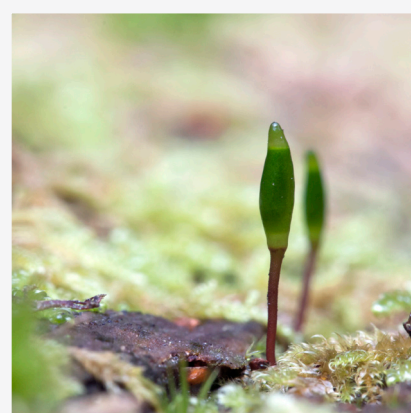
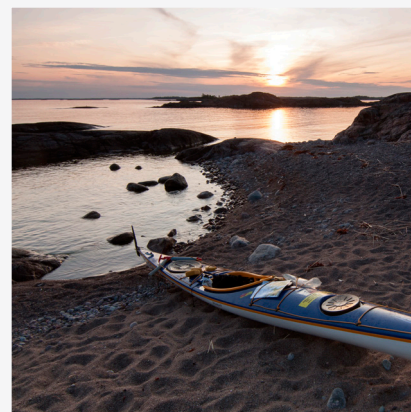

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Dagöholmsbackarna

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220338 Dagöholmsbackarna

Kommun: Katrineholm

Områdets totala areal: 4,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägareförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden för Europas mest värdefulla och hotade naturtyper och arter. I varje enskilt Natura 2000-område är syftet att prioriterade naturtyper och arter bevaras så att området på bästa sätt bidrar till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

I Natura 2000-området Dagöholmsbackarna är det prioriterade bevarandevärdet den trädklädda betesmarken med dess äldre vidkroniga ekar och inslag av en artrik hagmarksflora.

Motivering: Området har mycket höga värden knutna till naturtypen trädklädd betesmark. Naturtypen har en lång historisk användning som fodermark och en hög artrikedom med sällsynta och hotade arter knutna till äldre ekar och ett hävdad fåltskikt. I beteshagarna finns rödlistade arter såsom ekticka, ängsskära och parasitsotlav.

Prioriterade åtgärder: Årligt bete och röjning/bekämpning av sly och igenväxningsvegetation. Restaureringsåtgärder i form av friställning kring äldre ädellövträd. Föryngringsåtgärder för att rekrytera nya framtida ekjättar till betesmarken.

Beskrivning av området

Det forna domänreservatet Dagöholmsbackarna har länge varit uppmärksammat för sitt ekbestånd och sin betydelse för landskapsbilden. År 2000 ansökte länsstyrelsen om Natura 2000-status för området. Området är beläget i Lerbo församling i Katrineholms kommun invid den del av sjön Långhalsen som kallas Dagöholmssjön. Området ligger på två urbergskullar som är omgivna av åkermark, vassområden och strandängar. De genomkorsas av en mindre bilväg och ekbackarna är därför mycket lättillgängliga för besökare. Berget går i dagen på några ställen och block förekommer sparsamt. Även omgivningarna hyser höga naturvärden. På våren svämmar Dagöholmssjön över och på ängarna omedelbart söder om Dagöholmsbackarna bildas en utmärkt rast- och födosökslokal för många fågelarter. Särskilt välbesökt är den, ofta välhävdade, västra delen där flera tiotal grönbenor rastar tillsammans med bl a svartsnäppa. Även gulärta har visat sig här. På vintrarna syns ibland varfågel i anslutning till ekbackarna. En hägerkoloni, väl synlig från Dagöholmsbackarna, är sedan många år etablerad på Killingapinan i Dagöholmssjön.

Vad kan påverka negativt

Det största hotet mot området är utebliven eller otillräcklig skötsel. Minskad eller upphörd hävd leder på sikt till igenväxning med buskar och träd samt utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

Generella hot som riskerar att försämra mångfalden av arter och strukturer i området kan t.ex. vara:

- Otillräcklig föryngring av ek och lind.
- Tillförsel av näringsämnen till betesmarken. Exempelvis genom spridning av växtnäringsämnen eller bekämpningsmedel. Även tillskottsutfodring, vinterbete eller sambete med gödslade betesmarker eller vall på åkermark kan indirekt tillföra näringsämnen.
- Försämring eller förlust av grässvål t.ex. på grund av vildsvinsbök, grävningssarbeten, bete vintertid etc.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- Användning av avmaskningsmedel som är negativt för den dynglevande skalbaggsfaunan.
- Avverkning av äldre träd eller buskar med höga naturvärden.
- Igenväxning kring äldre träd eller buskar av ljuskrävande arter, främst ek.
- Markexploatering eller annan förändring av markanvändningen i objektet eller i angränsande område, t.ex. skogsplantering, dikning, täktverksamhet eller samhällsbyggnad i olika former.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Ett alltför intensivt bete av får eller hästar som påverkar artrikedomen i negativ riktning.
- Inplantering/sådd av arter annat än i naturvårdssyfte.
- Körning med tunga fordon vid olämpligt väglag, eller annan verksamhet som orsakar bestående markskador.
- Anläggande av längre eller kortare upplag eller dumpning av avfall, jord, sten, grus foder etc.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Skydd: Avtal finns. Som viktig bevarandeåtgärd är tecknande av nytt skötselavtal/miljöstödsavtal mellan länsstyrelse och brukare när nuvarande avtal löper ut.

Skötsel: Årlig beteshävd för att hålla grässvålen och de äldre ekarna solbelysta samt för att gynna en artrik och lågvuxen hagmarksflora. Årlig röjning av sly och bekämpning av igenväxningsvegetation som exempelvis brännässlor. Nyrekrytering av ekjättar och lind genom skydd av plantor, dels naturligt genom att bevara ros- och slånbuskar som skydd för plantorna dels med hjälp av tillverkade mekaniska skydd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De trädklädda kullarna vid Dagöholm karakteriseras främst av ett stort antal glest växande grova ekar. Några har en stamdiameter på nära två meter. Bland ekarna förekommer även enstaka lindar. Restaureringsinsatser genomfördes under år 1999 och 2000. Då avlägsnades igenväxningsvegetation och ett mindre antal ekar för att öka ljusinsläppet och göra området mer tjänligt som betesmark. Nu behöver återigen vissa restaureringsåtgärder genomföras, såsom frihuggningar kring äldre ädellövträd i den östra delen.

Naturvärdena är i huvudsak knutna till de grova träden som inte sällan är håliga och mulmrika och därför utgör utmärkta uppehålls- och förnygringsplatser för fåglar, fladdermöss och insekter. Död ved har städats undan men förekommer ändå sparsamt som döda grenar och ett torrträd. Buskskiktet är glest men utgörs av hassel, enstaka rönn och en. I fältskiktet kan nämnas vårbloppande smånunneört, tandrot, ormbär och vårlök. En hävdgynnad kärlväxtflora med bl a rödklint, gulmåra, bockrot, ängsskära, brudbröd, svartkämpar och liten blåklocka förekommer sparsamt. Dominerar gör dock de kvävegynnade arterna hundäxing, brännässla och hundkex.

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en mosaikartad struktur, en naturlig näringsstatus och en riklig förekomst av solbelysta, vidkroniga, äldre ekar. Den biologiska mångfalden av arter knutna till de solbelysta träden såväl som till markens flora ska vara hög. Det ska finnas en trädkontinuitet i området, så att unga träd på sikt kan ersätta de äldre. Det ska också förekomma död ved i olika nedbrytningsstadier t.ex. i form av torrträd, hålträd och enstaka lågor.

Området ska hävdas med bete och igenväxningsvegetation ska endast förekomma sparsamt. Hävdtrycket ska vara tillräckligt för att gynna en lågvuxen, hävdgynnad flora med typiska ängs- och hagmarksväxter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gul dropplav, knägräs och mindre bastardsvärmare ska vara vanligt förekommande. Ekticka, parasitotlav och ängsskära ska finnas i livskraftiga bestånd. Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst 4 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är ganska välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner, eller kan med relativt små insatser restaureras så att strukturer och funktioner återskapas. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda. Det finns dock behov av ett hårdare betetryck, frihuggning kring äldre träd och förnygring av ek och lind.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Artportalen. 2016. Artfynd (november 2016).

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område
Dagöholmsbackarna, SE0220338, Katrineholms kommun. Dnr. 511-1143-04.

Naturvårdsverket. 2016. Art- och naturtypsvisa vägledningar.

Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket
1997. Ängs- och hagmarksinventeringen, Länsstyrelsen 1992.

Exempel på arter i området:

Blåsippa

Brun nållav

Ekticka

Fällmossa

Guldlockmossa

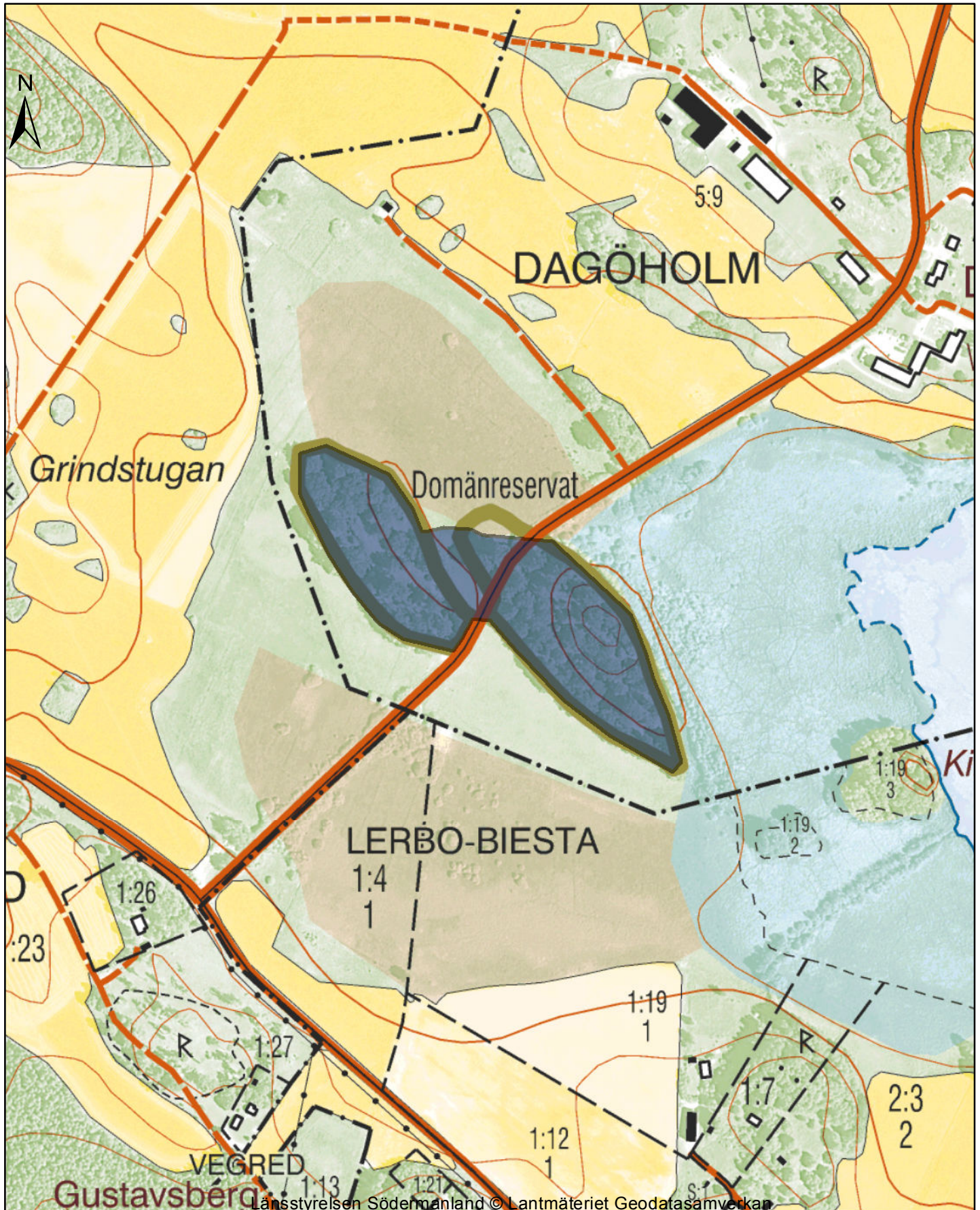
Gulpudrad spiklav

Oxtungssvamp

Smånunneört

Parasitsotlav

Ängsskära

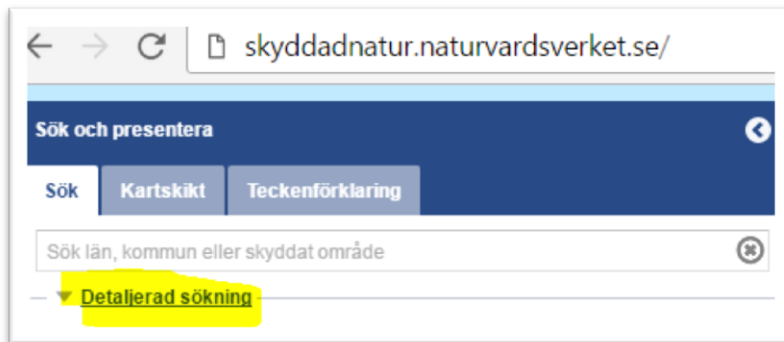

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

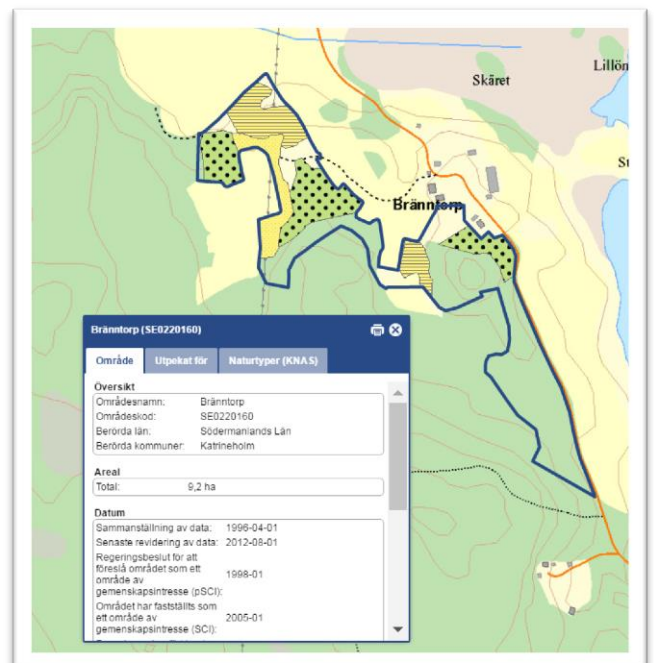
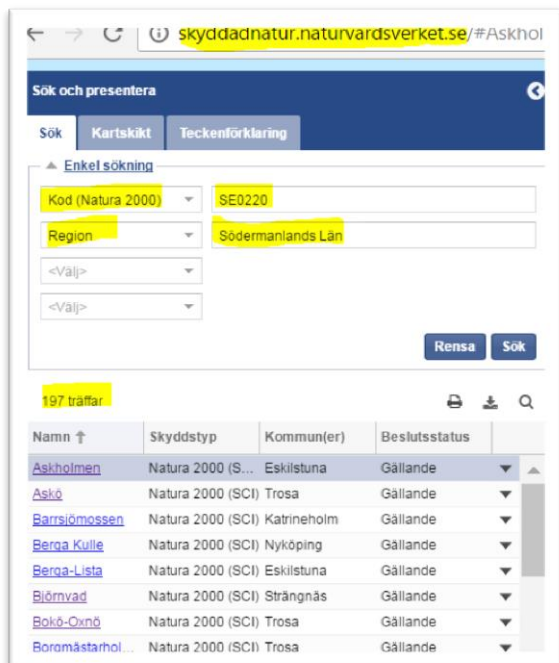
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

